

Kollektiv feedback uppgift 2

Texten ni granskade i uppgift 2 var inte autentisk, utan sammanställd av mig med utgångspunkt i en mängd liknande texter från bostadsbolag i hela Sverige. En del av de text- och språkriktighetsproblem som fanns i texten var autentiska, men de allra flesta hade jag preparerat. Här vill jag lyfta några viktiga huvudpoänger för er att ta med er från arbetet med den här uppgiften. Allt som nämns här diskuteras också utförligare i Rösare & Mattsson (2017).

Vikten av normkällor

De flesta av oss är vana vid att i första hand förlita oss på vår språkkänsla när vi skriver och granskar texter, åtminstone när vi använder våra förstaspråk. Språkkänslan är dock bedräglig! Vi som arbetar professionellt med språk *måste* därför använda normkällor som Svenska skrivregler och ordböcker när vi arbetar. Man kan förstås inte granska precis alla ord eller uttryck i en text i en normkälla, men om man kan sina normkällor bra så vet man också vad man typiskt sett behöver se upp med och dubbelkolla: skiljetecken, versaler och gemener, egennamn, förkortningar med mera. Som Rösare & Mattsson (2017) skriver, är det till och med ofta bra att explicit hänvisa till normkällor när man gör sin granskning. Det är en av flera typer av argument man kan använda för sina förslag.

Språk och innehåll

I flera fall har jag kommenterat att ni gett er in på innehållsfrågor i texten när ni gjort era granskningar. Gränsen mellan text och innehåll är långt ifrån glasklar, och det kan absolut vara motiverat att även som språkgranskare att lägga sig i innehållet. I den här texten hade jag t.ex. lagt till mycket detaljerad och juridisk information om just skadedjur, men inte om något annat. Det är en sak som visserligen handlar om innehåll, men som jag tycker att man kan kommentera som textgranskare, och då med utgångspunkt i frågan: vad är viktigt för läsaren? I det här fallet kunde man definitivt ha rensat bort det juridiska och hållit sig mer kortfattad och mindre teknisk.

Men man måste generellt vara försiktig med granskning som rör innehåll. Ibland berör man också innehållet utan att omedelbart inse det, eftersom fackspråk kan dölja sig på fler ställen än man tror. I den här texten fanns t.ex. det till synes luddiga uttrycket *onormalt slitage* med, och gör man en snabb sökning så upptäcker man att det faktiskt heter så i de här sammanhangen. Det konkretiseras genom rättspraxis, men generellt inte i specifika avtal. Som språkgranskare *kan* man förstås tycka att ett sådant uttryck är ospecifikt, för det är det ju, men att i det här dokumentet specificera vad det betyder kan leda till fler problem än förtjänster.

Tilltal och aktiva satser

Ni har alla kommenterat att man i den text ni granskade vacklade mellan att omtala läsaren och att tilltala den (med olika pronomen), och att det fanns en del problematiska ställen i texten där det var oklart vem som ansvarade för vad. Det måste definitivt rättas till! Några av er föreslog då att ta bort tilltalet eller att skriva hela texten i passiv form. Jag vill uppmärksamma er på att båda dessa lösningar strider mot de råd man generellt ger för svenska texter som behöver vara lättlästa. Klarspråksråden uppmanar t.ex. både till aktiva satser och du-tilltal för bättre läsbarhet. Som många av er påpekat var texten riktad till en bred läsekrets där man inte kan förutsätta starka språkkunskaper hos läsarna. Det gör att det definitivt är relevant att beakta klarspråksråden i det här fallet, även om texten inte kom från en myndighet (som är den sfär där man typiskt arbetar med klarspråk).

Att formulera sin granskning

När man granskar andras texter gäller det att göra det med respekt. De allra flesta tycker ju inte om att få fel eller brister påpekade, och det behöver man ta hänsyn till när man arbetar med andras texter. En del av er har gått ganska hårt åt ”textförfattaren” i era kommentarer. Nu finns det ju ingen verklig sådan textförfattare att ta hänsyn till och ni har ju gjort granskningen som en riggad uppgift på er utbildning, men jag vill ändå påpeka att man måste väga orden när man bemöter skribenter i autentiska situationer. Undvik syrligheter och håll en saklig ton!

Att granska en text handlar inte bara om att peka ut det man eventuellt finner problematiskt, utan man förväntas också lämna förslag eller ändringar. Om ett ordval är olämpligt, behöver man leverera ett alternativ. Om ett skiljetecken är felaktigt, behöver man rekommendera ett annat. Det har de flesta av er också gjort, men ibland har ni påpekat sådant ni tycker är fel antingen utan att ge alternativ eller genom att skriva frågor. Ibland kan man som granskare ha en fundering som det är bäst att skribenten själv tar ställning till, och då kan man såklart skriva frågor också. Men i typfallet förväntas man åtminstone ha ett förslag.

I regel behövs också någon typ av motivering för att skribenter ska acceptera ens föreslagna ändringar (se Rösare & Mattsson 2017 s. 34–36). Det har många av er också kommit med, vilket är bra! I vissa fall har ni dock föreslagit ändringar som är en fråga om smak snarare än stil eller korrekthet. Det är helt okej, men då är det viktigt att påpeka att det är just en smakfråga och inte ett fel. För vissa ändringsförslag kan man också argumentera på något annat sätt, t.ex. genom att påpeka att det ger texten bättre flyt, mer lättläst meningsbyggnad eller liknande. Visa era fakkunskaper!

Slutligen: en del av er har gjort större ändringar i texten och använt ”spåra ändringar”-funktionen i Word. Det är okej att ni gjort det, men notera att det stod i instruktionerna att ni skulle använda marginalkommentarer. Dubbelkolla sådant om ni gör den här typen av uppgifter i verkligheten sedan! Många skribenter vill hellre själva få ta ställning till att göra eventuella ändringar i sin text, och då är det lämpligare att lämna förslag i kommentarer.

Med det sagt: det har varit väldigt roligt att ta del av era granskningar med tillhörande diskussioner! Titta också gärna på de separata filerna med lösningsförslag! Ni har generellt kommit med många bra förslag, också utöver det som föreslås i mina lösningsförslag.

/Malin